

ROSA FABREGAT, EL GUANY DE LA MADURESA
Isidor Cònsul

Rosa Fabregat, Ancorada en la boira. Obra Poètica, 1953-1993. Pròleg de Francesc Parcerisas. Pagès editors. Lleida, 1994

Sempre que m'arriben noves de Rosa Fabregat, acostuma a endegar-se'm el fil de la memòria per a recuperar la nit d'estiu que la vaig conèixer, a Guissona, al casalot pairal de Jordi Pàmias, poc abans d'un recital de la seva poesia. Era a finals dels setanta, o en el tomb cap als vuitanta, i en uns anys que Rosa Fabregat, esplèndida i valenta, sortia a dir els seus versos en vetllades públiques arreu dels Països Catalans. Si la memòria no em traeix el recital de Guissona s'acostava al que feia la seixantena i tinc clar l'espectacle d'un públic embadocat per una poesia càlida i senzilla, atent a la força amb què deia els versos i a la manera com destriava realitats, experiències i sentiments propers a tothom. La nit tenia un punt màgic dins del vell laberint guissonenc i, veient-la, hom s'adonava de la justesa de l'apunt que li havia fet Guillem Viladot, confrare d'alquímia poètica i col·lega d'afers apotecaris, per al segon volum de poesia, El cabdell de les bruixes (1979): Els pètals li coronen la testa i el somriure li obre l'espai del sentiment, i amb els ulls plens d'humitats arcaiques contempla com "Les papallones també es moren" o com "A la dona li surten les ales".

De bracet amb aquella Rosa Fabregat de quinze anys enrere la poesia tornava al carrer i recuperava l'antic costum de trobadors i joglars que es feien espectacle literari al mig de la plaça. Aquella llunyana nit d'estiu multiplicà l'eco de dos dels seus poemes més celebrats per la concurrència, El besavi feia teules i Carreró de les bruixes. El primer per la pròpia geografia guissonenca que el poema incorpora; l'altre per adreçar-se al conegut carrer cerverí molt

abans que fos l'origen d'una de les gresques populars més tumultuoses i concorregudes en la fi de cada estiu, l'Aquelarre de Cervera.

DEL LABERINT INTERIOR A LA PLENITUD DE L'ESTIU

Entre 1979 i 1980, Rosa Fabregat publicà tres volums de poesia de notori ressó editorial: Estelles (1979), del qual es féu tres edicions, El cabdell de les bruixes (1980), amb dues edicions i falcat per un pròleg de Guillem Viladot i Temps del cos (1980), amb pròleg de Montserrat Roig. A banda, és clar, de composicions esparses publicades en revistes i volums col·lectius. Era una poesia que cercava la intensitat comunicativa i es bastia, sobretot en els dos primers volums, com un joc de lírica personal i intimista: versos que, fets sentiment, afloraven des de les pregoneses del propi ésser i a partir d'una delicada observació de la realitat o bé d'un subtil conreu del record.

A Temps del cos, en canvi, Rosa Fabregat inicià un gir que la féu sortir d'ella mateixa i dialogar amb l'exterior. Temps del cos és la plenitud de l'estiu, el dietari de vacances a la platja, les setmanes de sensualitat i comunió edènica, el cant a l'estiueig i el temps mandrós d'una matrona, Salou, que només desperta uns mesos cada any i com totes les ciutats que es gronxen vora el mar/ és un solàrium que rendeix culte al sol. En un próleg bellíssim, Montserrat Roig hi remarcava que la poetessa hi fa aparèixer un mar que no és idíl·lic, que ha desfet l'encanteri i, com en un ritual llargament esperat, ha iniciat un cant de culte panteista. Un mar agredit per la serp de la civilització, una torre de babel amiga i un ambient bigarrat i cosmopolita. No és una visió cofoia ni idealitzada, és una visió alhora compromesa i somniada.

Després de Temps del cos, Rosa Fabregat inicià un tomb cap a la narrativa, potser no del tot afortunat, que donà els títols següents: Laberints de seda (1981), El turó de les forques (1983), Embrió humà ultracongelat núm. F-77

(1984), Pel camí de l'arbre de la vida (1985) i La capellana (1988). Tot semblava apuntar, doncs, que havia entrat en un parèntesi de calma i de silencis respecte de la poesia que, afortunadament, s'ha trencat amb l'evidència d'un doble retorn, Balda de la vida (1991), amb pròleg de Ramon Folch, i l'actual recopilació d'obra poètica a Ancorada en la boira, que s'acomboia amb un pòrtic i estudi de Francesc Parcerisas.

LA VEU MES MADURA

Balda de la vida s'insereix en una temàtica científica ja tractada en la seva obra narrativa i l'arreglera, com a poeta, en paratges no gaire allunyats d'experiències com la d'Angel Terron o la de David Jou que han incorporat la complexitat del món científic al tremp de la poesia. No pas, però, per a poetitzar la ciència, sinó acarant-s'hi per tal de trobar els orígens i el sentit de la vida: en aquest cas, les dues sèries de poemes que s'emmirallen a Balda de la vida busquen i troben correspondència amb l'estructura dual de la molècula de DNA.

Ancorada en la boira (1990-91) i Cant dels orígens (1993) tanquen, per ara, la trajectòria poètica de Rosa Fabregat i n'esdevenen, em penso, el punt d'inflexió més dolç i la seva veu més segura. El primer volum recupera l'alenada essencialment càlida i lírica dels primers títols, els poemes ressegueixen espais personals i presències amigues, i fan brollar espurnes enceses dels topants del seu recer més immediat: el rebedor i l'escala, el record vivíssim dels pares, la vivència amorosa i l'alenada calenta entre la vida i la mort. Cant dels orígens, finalment, torna a ser una finestra oberta, el contrapunt que s'esbarria de dins enfora, l'alenada còsmica i el poema llarg que cavalca entre el sentit èpic i l'essencialitat lírica. Tot plegat per a arrodonir una veu que ha guanyat qualitat amb el pas dels anys, que ha fet les seves modulacions més perfectes i el seu to, sempre càlid, molt més convincent i

eficaç.

Isidor Cònsul